12. 10. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybrané právní aspekty down-stream merger

Fúze společností jsou současným trendem korporátního práva. Motivy k fúzi mohou být různé, např. snaha o zjednodušení struktury společností v rámci skupiny, snížení nákladů a administrativní zátěže, koncentrace vědomostí a know-how, či jiný podnikatelský záměr. Není překvapením, že nejčastěji k fúzi dochází v případě skupiny společností, neboť právě v těchto případech je přeměna společnosti nejsnazší. Tyto fúze lze pak rozdělit v zásadě do tří skupin: fúze nahoru (up-stream merger), fúze dolů (down-stream merger) a fúze sesterských společností (merger of sister companies), a právě některé právní aspekty tzv. fúze dolů se v tomto článku pokusíme čtenářům nastínit.

Úvodem rekapitulujeme, že proces fúze je jedním ze způsobu přeměny společnosti. Tímto postupem dochází k zániku společnosti bez likvidace a majetek společnosti přechází na nástupnickou společnost, která vstupuje do právního postavení své předchůdkyně. Ačkoliv jsou v současném podnikatelském prostředí fúze velmi frekventovaným jevem, řada jejich sporných otázek nebyla dosud judikaturou upravena a často lze vycházet pouze ze zákonného textu a odborné literatury.

Jak jsme nastínili již výše, tak fúze dolů (down-stream merger) spadá do kategorie fúzí uskutečňovaných v rámci skupin společností. Během down-stream merger dochází k fúzi mateřské společnosti do společnosti dceřiné. Majetek mateřské společnosti, zahrnující např. obchodní podíl v dceřiné společnosti přechází na nástupnickou společnost a v důsledku toho nástupnická společnost nabývá svůj vlastní obchodní podíl. Tyto podíly může na základě § 99 zákona č. 125/2008, o přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen „**zákon o přeměnách**“). Vyměnit za podíly zanikající (mateřské) společnosti (stejnou možnost pro případ nabývání vlastních akcií poskytuje § 136 zákona o přeměnách).

Možnost výměny podílů je regulována zásadou ochrany společníků a nesmí dojít ke snížení hodnoty majetku společníka či akcionáře. Tento závěr potvrdil Nejvyšší soud, když v usnesení ze dne 14. 11. 2007 pod sp. zn. 29 Odo 989/2006 judikoval, že: „… v *souladu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod nesmí dojít k majetkovému poškození dosavadních akcionářů.* ***Hodnota majetku akcionáře se nesmí v důsledku sloučení, splynutí, rozdělení nebo přeměny změnit.*** *Pokud by k tomu došlo, přiznává mu novela* ***právo na doplacení rozdílu v penězích od právního nástupce***“[1] Nejvyšší soud dále tamtéž uvádí: *„ … ustanovení § 153a odst. 12, věty třetí a čtvrté obch. zák. je nutno vyložit tak, že nástupnická společnost se může stát majitelem vlastního obchodního podílu pouze tehdy,* ***nedojde-li takovým postupem k majetkovému poškození společníků***.

Nutným předpokladem pro řádné provedení fúze a naplnění zákonného standardu ochrany věřitele je také povinnost ocenění jmění společností s ručením omezeným a akciových společností stanovená v § 73 zákona o přeměnách. Ocenění jmění společnosti provede znalec prostřednictvím posudku, který

musí obsahovat minimálně tyto náležitosti:

a) popis jmění zanikající společnosti,
b) použité způsoby ocenění,
c) částku, na kterou se jmění zanikající společnosti oceňuje,
d) údaje charakterizující poměry původních a nabývaných podílů pro případy splynutí a sloučení[2].

Sporným tématem v souvislosti s fúzí dolů je otázka finanční asistence. V souladu s eurokonformním vývojem české legislativy není již finanční asistence, definovaná v § 41 zákona 90/2012 sb., o obchodních společnostech a družstvech, a priori zakázána, namísto toho došlo k vytvoření mechanismů zabraňujících zneužívání této operace, k zakotvení tzv. white-wash kritérií. Přesto zůstává rozporným, zda schéma fúze dolů, při kterém, po čerpání akvizičního úvěru prostřednictvím tzv. leveraged buyout transakcí, neobchází zákonnou úpravu a výše zmíněná white-wash kritéria[3]. Podle našeho názoru procesem down-stream merger nedochází – jsou-li při fúzi respektována zákonná pravidla zákona o přeměnách a principy ochrany věřitelů a ochrany společníků – k porušení pravidel finanční asistence, neboť tímto postupem nevznikne společníkům či věřitelům škoda.

Na závěr připomínáme, že přezkum celého procesu fúze včetně kontroly možných vad a nesrovnalostí musí rejstříkové soudy provést během samotného procesu fúze, neboť tyto vady nemohou být důvodem pro zrušení zápisu přeměny do veřejného rejstříku, takto judikoval Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 29 Cdo 3068/2013 ze dne 19. 6. 2014: *„Při zápisu přeměn obchodních společností či družstev do obchodního rejstříku se bezvýjimečně uplatní princip nezvratitelnosti zápisu. Vady v procesu přeměny (včetně porušení právních předpisů či stanov, jež by mohly vést k vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, jímž byla přeměna schválena) již po zápisu přeměny do obchodního rejstříku nemohou být důvodem pro zrušení tohoto zápisu či vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.*“[4]

Místo závěru dodáváme, že tento článek neměl ambici být vyčerpávající analýzou problematiky down-stream mergers, což vzhledem ke zvolenému rozsahu ani není dobře možné, ale upozornit na některé dílčí aspekty či nejasnosti právní úpravy a případně podpořit diskusi nad aktuálními aspekty takových transakcí.



JUDr. Aleš Hradil,
advokátní koncipient



Mgr. David Urbanec,
advokát a partner

DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář

Palác Archa
Na Poříčí 1046/24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
e-mail: office@dunovska.cz

_____
[1] Usnesení NS ze dne 14. 11. 2007, sp. zn. 29 Odo 989/2006
[2] §75 zákona 125/2008 sb.
[3] Janíček, M. Ing. Mgr.: 20 let s finanční asistencí, 28. 6. 2016, epravo.cz, parafrázováno
[4] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3068/2013, ze dne 19. 6. 2014.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Prodej rodinné firmy: Co má být skutečně součástí transakce?
- Podíl před vznikem společnosti: k přípustnosti jeho převodu
- Byznys a paragrafy, díl 46.: Pravidlo podnikatelského úsudku: Jak rozhodovat bez zbytečného strachu z osobní odpovědnosti
- Bytová družstva
- Limity rozkazu k vyklizení: Skutečně pomůže rozhýbat trh s nájemním bydlením?
- Jak najít kupce pro svou firmu přes M&A poradce: na co si dát pozor ve smlouvě se zprostředkovatelem
- Nábor zaměstnanců přes agentury a M&A transakce: kde končí ochrana investice a začíná kartel
- Nové pojetí úvěruschopnosti spotřebitele?